

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Uttalelse til høring av revisjon for reguleringer i Hemsilvassdraget i Hemsedal, Ål og Gol kommuner

Hemsilvassdraget skal revideres for regulering til kraftverksformål. Reguleringen trådte i kraft i 1957, og har vært i drift i mer enn 50 år. Fylkesmannen mener at det bør innføres standardvilkår for vassdragskonsesjoner med hensyn på naturfaglige aspekt. Dette vil gi mulighet til å pålegge kompensierende tiltak når naturfaglig vurderinger tilsier det. I stedet for å prioritere minstevannføring i sideelvene Dyrja, Lauvdøla og Gjuva som har en viss restvannføring, bør det heller fastsettes en akseptabel miljøbasert vannføring i Hemsil nedstrøms Eikredammen ved konsesjonsbehandlingen av Hemsil 3.

Vi viser til brev av 1. februar 2013 med revisjonsdokument for Hemsilvassdraget i Hemsedal, Gol og Ål kommuner.

Bakgrunn

E-CO Energi AS har utarbeidet revisjonsdokument for fortsatt regulering av Hemsilvassdraget. Konsesjonen ble gitt i Kronprinsregentens res. av 25.1.1957 til Oslo Lysverker.

Hemsilvassdraget er regulert gjennom tre kraftstasjoner oppstrøms Eikredammen, og en kraftstasjon på Gol (Hemsil 2). Reguleringen omfatter magasinene Gyrynos/Flævatn og Vavatn. Det er to bekkeinntak til tunnelen fra Gyrynos/Flævatn til Hemsil 1.

Reguleringene innebærer at sideelvene Gjuva, Lauvdøla og Dyrja er påvirket ved redusert vannføring.

Revisjonen omfatter ikke Hemsil 2, det vil si Hemsil fra utløpet fra Hemsil 1 og ned til utløpet i Hallingdalselva. På denne strekningen foreligger det søknad om å bygge Hemsil 3 på Gol. Brekkfoss kraftstasjon i Grøndøla er nylig oppgradert og omfattes heller ikke av revisjonen.

Det er utarbeidet fagrapport/konsekvensutredninger for prosjektet.

Vurdering

Ved revisjon av vassdragskonsesjoner i forhold til naturmiljø, er det bare minstevannføring og økologiske aspekt som kan vurderes. Det er ikke anledning til å endre reguleringshøgder. Imidlertid kan nivå for magasinifylling i sommerhalvåret vurderes, både ut fra hensynet til biologisk produksjon og estetiske hensyn.

Reguleringen av Hemsilvassdraget har vært i drift i over 50 år. Vilklårene fra 1957 i forhold til vannmiljø gjelder stort sett utsetting av fisk og fiskeribiologiske undersøkelser. I § 15 står det at regulanten plikter å sette ut fisk, inkludert laksunger i Drammenselva, som forvaltningsmyndighetene anser påkrevd. Videre å anordne sperregitter foran tappetunneler. Manøvre- og reguleringsreglementet er knytta til reguleringsgrensene i magasinene (HRV/LRV). Det er ikke fastsatt krav om minstevannføringer i elvene, men det er satt vilkår om slipp av vann i fisketrapper viss slike bygges.

Når det gjelder pålegg i dag er disse knytta til utsetting av ørret i Gyrinos/Flævatn og i Vavvatn. I Hemsil eller i øvrige berørte lokaliteter er det ikke utsettingspålegg, da dette faglig sett ikke er vurdert å være nødvendig. Regulanten har også vært pålagt å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget. I Flævatn er det i følge regulanten satt opp et sperregitter for å hindre fisk i å vandre ut i tappetunnelen. Etter at reguleringen ble satt i drift foretok regulanten en opprensning av vegetasjon i reguleringssona i Gyrinos/Flævatn.

Innføring av standardvilkår

I forhold til vannforskriftens krav til økologisk status, er det viktig at alle eldre reguleringer får en oppdatering av konsesjonsvilkårene for bedre å ivareta vannmiljøet. Reguleringen av Hemsilvassdraget har vært i drift i over 50 år. Vannmiljøet anses derfor til en viss grad å ha blitt tilpasset regulerings-effekter som vannstands- og reguleringsendringer i reguleringssonene, redusert vannføring og andre forhold.

Etter Fylkesmannens syn vil derfor innføring av standardvilkår for vassdragskonsesjoner i større grad kunne ivareta dagens krav til forvaltning av vassdrag. Innføring av standardvilkår tilsier oppgradering i forhold til dagens miljøkrav for å kompensere for negative miljøeffekter, basert på faglig vurderinger, jf Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer fra OED. Slike standardvilkår omfatter blant annet terskelbygging, biotopjustering, naturfaglige undersøkelser og fiskeforsterkings tiltak som utsettinger, fisketrapper m.m. Standardvilkårene vil også kunne hjemle kompenserende pålegg om utsetting av fisk, dersom sprengning av is gjør dette nødvendig, etter en faglig vurdering.

Standardvilkårene omfatter ikke bare vannmiljø, men også øvrig naturfaglig aspekt som blir berørt av reguleringene. For Gyrinos/Flævatn kan det bl.a. være aktuelt i forhold til villrein. I denne sammenheng vises det for øvrig til uttalelsen fra Nordfjella og Fjellheimen villreinnemnd.

Minstevannføring

I Dyrja, Gjuva og Lauvdøla har det ikke vært pålegg om minstevannføring. I følge den fiskefaglige rapporten er restfeltet i Dyrja nedstrøm bekkeinntaket tilstrekkelig for å opprettholde akseptabel vannføring i nedre deler før samløpet med Hemsil. Det er disse strekningene som kan være viktige med hensyn på rekruttering av ørret til Hemsil. Oppover mot bekkeinntaket anses forholdene ikke å være spesielt egnet for fisk, med bratt gradient og lite kulper. Fylkesmannen anser derfor ikke at minstevannføring i Dyrja bør prioriteres. Dette må ses i lys av

at restvannføringen er tilstrekkelig både av hensyn til vannmiljøet og til oppvekstområdene for ørreten i de nedre deler.

Gjuva renner med til dels bratt gradient ned fra Vavatn. Her anses også restfeltet å opprettholde en lavvannføring som til en viss grad ivaretar et generelt vannmiljø. De berørte strekningene anses heller ikke å være spesielt viktige for ørret, eventuelt med unntak av de nederste strekningene ved samløp med Grøndøla.

I Lauvdøla sikrer restfeltet fra områdene ved Hollestøl en viss restvannføring nedover Lauvdøla. I følge fagrapporten for fisk forekommer det fortsatt en elvestamme av ørret i elva, selv etter 50 år med regulering. Dette skyldes bl.a. noen mindre tjern i området ved Stilla. De berørte elvestrekningene anses imidlertid ikke å være spesielt viktige for ørret. Restvannføringen anses for øvrig å opprettholde en viss funksjon med hensyn på vannmiljø og landskap. I flomsituasjoner og i nedbørrike perioder, anses det fortsatt å være vannføringsfluktusjoner ned over Lauvdøla.

Brekkefoss i Grøndalen inngår ikke som en del av revisjonen av Hemsilvassdraget. Fylkesmannen i brev av 3. september 2008 påpekt at det bør fastsettes en minstevannføring på 0,5 m³/sek om sommeren for Brekkefoss. I tillegg bør det iverksettes biotopiltak i utløpskanalen nedstrøms kraftstasjonen.

Sett på bakgrunn av dette og i lys av de faglige vurderinger i fiskerapporten, vil ikke Fylkesmannen anbefale at det settes krav om minstevannføring i Dyrja, Lauvdøla eller Gjuva. Restvannføringen i elvene anses å opprettholde kravet til alminnelig lavvannføring. Fylkesmannen er av den oppfatning at det heller bør prioriteres å sette krav til en akseptabel minstevannføring i Hemsil nedstrøms Eikredammen ved vurdering av konsesjon for Hemsil 3. I forhold til vannforskriften vil disse tre elvevannforekomstene forbli sterkt modifiserte, og opprettholde miljømålet moderat økologisk potensiale (GØP).

Konklusjon

Ved revisjon av konsesjonen for Hemsilvassdragene bør det innføres standard konsesjonsvilkår som kan ivareta forvaltningsaspektene knytta til naturmiljøet. I stedet for å prioritere minstevannføring i de berørte elvene Dyrja, Lauvdøla og Gjuva, bør det heller fastsettes krav til en akseptabel og miljøbasert minstevannføring for Hemsil nedstrøms Eikredammen, i forbindelse med behandling av konsesjonssøknad for Hemsil 3.

Med hilsen

Anders J. Horgen
fung. avdelingsdirektør

Erik Garnås

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Gjenpart: Direktoratet for naturforvaltning

Kopi

Hemsedal kommune

Ål kommune

Gol kommune